

SEBESTYÉN DOBÓ Klára

Kászoni népzene gyűjtés 1952-ből I.

(Kivonat)

Az itt, előbb rövidebb, majd hosszabb részletekben közlésre kerülő népzenei anyag 1952-beli kászoni gyűjtőút terméke. A közlésre szánt 192 dallam megoszlása a következő: 16 énekes játék, 12 szokásdál, 47 a régi réteghez tartozó, 44 az új stílust képviselő, alkalomhoz nem kötött dal és ballada, 13 táncdallam és végül 60 csak kezdősorával közölt műdal. Ennyi a gyűjtés alapanyaga. Emellett sok adat került elő a zene szerepéről az öt kászoni falu életében, az egyes emberek életében, korosztályok szerint is. Közlünk az adatközlők szavaival szokásleírásokat (az „Élet ünnepei”-ről, „Jeles napok”-ról stb.), gyermek- és fonójátékokat, találós kérdéseket. Az anyagot zenei és szövegmutatók, szójegyzék, beszédfordulatok és mondások mutatója zárja. Technikai okoknál fogva a közlés nem a kottás anyaggal kezdődik.

Bevezető

1952-ben a Román Akadémia magyar néprajzkutató csoportja kászoni gyűjtést kezdeményezett. Ennek eredménye megjelent 1972-ben a Kriterion kiadásában: „Kászoni Székely Népművészet” címmel; gyűjtők és szerzők: ifj. KÓS Károly (Építkezés. Lakásbelső), SZENT-IMREI Judit (Szóttés és varrottas munkák) és Dr. NAGY Jenő (Öltözet).

A néprajzi gyűjtéssel egyidőben folyt népzene-gyűjtésem. Sajnos, gépi felszerelés nélkül. Ennek eredménye most kerül közlésre, 46

év múltán (19 dal megjelent SZEGŐ Júlia és SEBESTYÉN DOBÓ Klára „Kötöttem bokrétát. 150 népdal” című kötetben; Zenemű kiadó Bukarest, 1958). A teljes kézirat megtalálható a kolozsvári Folklór Intézet irattárában.

Gyűjtésem tárgya elsősorban a népdal volt, azonban alőkerültek még hangszeres és szöveg nélkül énekelt táncdallamok, gyermek és fonójátékok, szokásleírások (lakodalom, temetés, névnap, katonabúcsúztatás stb.), találós kérdések, adatok a dalolási alkalmakról, keretről, a daltanulásról, a hagyományörzés módozatairól, továbbá az énekesek életének egyes mozzanatairól.

A gyűjtés helyszíne az öt kászoni falu volt: Kászonalitz, Kászonzeltz, Kászoniimpér (és az odatartozó Doboly), Kászonújfalú és Kászonzakabfalú. Ezek mellett rövid kiszállások voltak: Kézdiszentlélekre, Kiskászonzra, a magyardormáni kászoni telepre és Csíkszentgyörgyre. Folklóranyagok a kászoniakkal együtt kerül közlésre itt.

BARTÓK Béla és KODÁLY Zoltán századeleji népdalgyűjtő útjainak fontos állomása volt a Székelyföld. Az öt kászoni falu legértékesebb népzenei kincsét KODÁLY Zoltán tárta fel: 91 dalt gyűjtött itt 1912-ben. Ezeknek egy részét más területek dalkincsével együtt közétette¹, majd művészi feldolgozásban a „Székely fonó” daljátékban, zongorakíséretes dalokban, gyermek- és vegyeskari művekben, a „HÁRY János” operában stb. használta fel.

1942-ben, majd 1955-ben JAGAMAS János végzett kászoni gyűjtést. Ennek egy része megjelent a „Romániai Magyar Népdalok” (Kriterion, 1974) kötetben és a többi megtalálható a kolozsvári Folklór Intézet archívumában.

1952-ben Kászonz öt falvában – a régi zenei réteg fokozatos eltűnése mellett – nagyon eleven, élő népzenei találtam. Az új réteg, az ún. új stílusú népdal virágzott, terjedt, közkincs volt, számtalan változatot hozott létre. 6 évestől 78 évesig minden korosztálytól volt mit gyűjteni. A hagyományt közösen őrizték, becsben tartották.

Természetes a kopás folyamata. Díszítéssel csak az idősebb korosztály énekelt, de ők sem ékítették gazdagon. A régi réteg költői szövegeinek töredékei még előkerültek, dallam-

mal együtt. A balladák között kevés volt az értékes. A régi balladák közül például előkerült a Kőműves Kelemenné változata, de viszonylag új dalaival (46. sz., vö. 47. sz.). A legjobb dalközölő, az impéri BALÁZS PÁL Ignácné „Burukáné” a Kőműves Kelemenné (A pallérné asszony) balladáját hosszan, színesen, eredetien, de csak szóban, dallam nélkül tudta felidézni (lásd a függelékben). Ugyanez az asszony a gyűjtéskor dallammal siratta el a férjét, de a siratást a temetéskor a fia nem engedte meg neki. – Az előkerült szokásdalok száma sem nagy. Pótolhatatlan mulasztásom, hogy Betlehemes játék után nem kutattam, pedig a kászonújfalusi 68 éves MIHÁLY Ádám magát hajdani nagy betlehemesnek említette. – Egy 78 éves énekes, LANG VÁNCSA Éva emlékezetében altató, koldusének és lakodalmas töredékek keveredtek, sajnos csonkán, hiányosan mind szöveg, mind dallam szempontjából.

A táncgyomány kopásáról is került adat, hangszerjátékosoktól. CSÜRÖS András, 65 éves hegedűs mondta a marosszéki táncról: „Kiváló tánc, mindenki nem tudta. Tizenöt éve lemaradt. ISTVÁN József tudja egyedül. Régen járta, bács (pásztor), erdőn van, vasárnap van otthon.” És: „Régi tánc még a csürdöngölő. Lemaradt.” Továbbá: „Most a lassú olyan gyors, mint azelőtt a friss csárdás volt. Most a frissnél meg vannak gabalyodva.”

A régi zenei réteg értékelése különbözik korosztályonként. Idősebbek mondják: „ennekelőtti szép ének”, „szébbek a régi énekek, mind az újak.” Fiatalabbak a régi réteg dalairól: „vén hepegős nóta”, „Oan lib-lob a nótája”. Megjegyzendő, hogy olyanok mondják, akik tudják és éneklék czekek a dalokat.

A kászoni falvak életében 1952-ben az éneklés állandóan jelen van. A téli hónapok alatt a fonóban, „cuk”-ban, ahogy nevezik, nem szünetel az éneklés. „Hogy gyülekeznek essze, a fiatalság téli időben nem is szórakoznak egyébbel.” – mondja BALÁZS Györgyné SANTA Anna „Kacári”, 40 éves kászonimpéri asszony. – „Énekelnek fiatal énekeket, mind a fiatalok.” – mondta MÁTÉ Terka, 67 éves kászonalitzi asszony. – „Dologban olyan jól tud az ember éne-

kelni.” – jegyzi meg KELEMEN Boris, 60 éves altízi asszony. Máskor, más munkához is jól talált az éneklés: „mikor erdőbê takartunk”, „kaszaveregetésnél”, házi szolgálatban stb.

A fonón kívül a falu életében zenés alkalom volt még: a lakodalom, keresztelô, névnapok, katonabúcsúztatás, zárándoklások (mikor nem voltak letiltva), pásztorfogadás, tollfôsztó, farsang, táncok, bálók, „mullaccságok”, temetés, férfiaknak ezeken kívül a katonaságban és a „bodegában” (= kocsmá).

Mivel a kászoniak nem tudtak rossz termôföldjükbôl megélni, sokfele jártak dolgozni²: a férfiak gyárba vagy asztalos és kôműves munkára, fôleg Galacra és Brâilára, a nôk a borvízforrásokhoz és városra „szolgálni”, Galacra, Brassóba, Bukarestbe. Csoportosan jártak el és vasárnaponként összegyûltek „magyar táncra”, éneklésre. Egy énekes szavai errôl: „Galacba vótak a lányok szolgálni és emberek gyárban. Minden vasárnap volt magyar tánc. Összegyûltek. Mindenki hozta hazuról az éneket és ott megtanulták egymástól.” (MIHÁLY Mártonné BODÓ Kati 65 éves asszony mondja 17 éves koráról, azaz 1904-rôl.)

A katonaságban is sokat énekeltek. A visszaemlékező 52 éves PÉTER ILLYÉS Antal megjegyzi: „Ami tudtak a csfkiak, az ország többi részéről jött katonák is ismerték.”

Énektanulásra számtalan alkalom adódott. Az erre vonatkozó kérdéseimre különböző válaszokat kaptam. Családon belül is minden irányban folyt a hagyomány átadása: öreg a régi öregektôl, de ugyanakkor testvére kisleánytól is tanul (például BALÁZS PÁL Ignácné az „Ahol én elmenyek” dalt.) – Az unoka a nagyanyjától: „Nagyanyó szövege az Oláhos-hoz”, ezt külön megjegyzi, nem tekintí sajátjának, de tudja, éneklí jól a 20 éves KARÁCSONY Mária. Egy 56 éves férfi, KOLOZS Mihály mondja: „Apjától gyerekkorban. Más nem tudja.” MIHÁLY Mártonné BODÓ Kati 65 éves asszony mondja a „Búza, búza, piros búza” dalról „Édesapám éneke. Kézvonót vonogatta, akkor énekelte.” A 69 éves „Burukáné” menyétôl is tanult, aki viszont az öregektôl tudja a dalt. BODÓ PATAKI Imréné 72 éves asszony mondja: „Az uramtól

hallottam". LANG VÁNCSA Éva 78 éves asszony „Édesanyjától” hallotta.

Családon kívüli alkalom talán még több van. A 10 éves BALÁZS Dénes jó új stílusú népdalokat énekel. „Vót egy pásztor, attól egy éve hallottam”, mondja. – A 20 éves PÉTER Rózsi-ka, új stílusú dalról: „A télen tanultam legényektől, táncba. Mindenki tudja most.” Vagy: „Leányoktól 2 éve. A fiatalság ismeri.” Vagy: „Táncba, rég.” És: „Lakodalomba.” – Szokatlanabb, szép megjegyzés a 72 éves PÉTER Mári részéről, a „Cifra szűröm” dalhoz: „Az öreg KOVÁCS János hatta nekem testamentomba.” (Dalkincs öröklés!) – A 72 éves pásztor, MÁRÓ Simon válasza: „Korcsomákon tanultuk.”

Hangszertanulásról mondja CSÜRÖS András hegedűs: „A hegedűnek a fogásait, a sivatásait a cigányoktól loptam, a dalokat a magyaroktól.” „Tökéletes cigán vótam.”

Az öt falu fiataljai néha összejöttek. A már említett 10 éves impéri kisfiú, BALÁZS Dénes, jó új stílusú népdalt egy „jakabfalvi juhászlegény-től” tanult. – Hogy a falvak közös hagyományt őriznek, mutatja például az Impéren és Jakabfalván gyűjtött „Piros alma” kezdetű népdal. Két fiatal lány szöveg és dallam szerint teljesen egyformán énekelte, csak a jakabfalvi toldott hozzá egy negyedik versszakot is.

A hagyományos szövegeket néha „helyi jellegűvé” alakították át. A megújított versek szólhatnak Kászon életéhez kapcsolódó szokatlanabb eseményekről, ezeket az ismert dalokhoz folytatásként illesztették vagy ismert dallammal társították, mint különálló éneket. A helyi vonatkozás sokszor csak egyszerű személynév- vagy helységnévcseréként jelenik meg. Jellemző, hogy 1952-ben több az így felhasznált régi és új stílusú dallam, mint a műdal vagy idegen dallam. Itt következnek a példák:

– „Fenn az égen bús gelice csiriko!” dal-
lámára „az éneklí, aki szolgál”, „Hazafele áll a
szekerem rúdja” kezdettel.

– „Addig mondad: elmész, itt hacc” dala-
mára keletkezett egy helyi gyilkossággal kapcsolatos
rab ének: „Szabad élet, szabad madár”.

– 72 éves asszony, BODÓ PATAKI
Imréné visszaemlékezik borvízforrásnál kelet-

kezett dalra: „GYÖRGY József úr, az istené,
micsinál? Talán bizon üvegeket vizitál?” (A dal-
lam eredeti szövegéből odatévedt egy strofa: „A
rózsámnak nincs egyéb egy pohárnál.” – „Ez
nem ide tart” – mondja az énekes.)

– Ugyanaz a 72 éves asszony emlékszik
vissza „Ha itt marattam is Bodokon” dalra: „Ezt mi
csináltuk, óvodában tanult énekre” – és eléneklí az
idegen dallamú dalt is: „Leszállott már a nap.”

– Egy 24 éves legény bicskázás áldozata
lett. „ISVÁNY András voltam én idáig” kezdettel
előbb népies, aztán egyházi dallamra éneklí a 7
strofát KARÁCSONY Mári 20 éves leány. A
szöveget állítólag az esperes írta.

– TODORÁN Ilus 17 éves feltízi leány
énekel feltízi vonatkozású dalt, kvintelő új stílu-
sú dallamra: „SÁNTA Lajnál megnyílt a bode-
ga, Háromszáz lej egy félliter pálinka.” A ne-
gyedik szakasz részlet a dal eredeti szövegéből:
„Száz fából könnyit (sic!) hidat csinálni.”

– ANDRÁS Anna 16 éves feltízi leány
mondja: „Katonaszökevények magukról éneket
késztek 1946-ba.” Új stílusú dallammal éneklí:

„Bújdosik a belyár a nagykászoni erdőbe,
Negyven csendőr nem találja sehol se.”

– Ugyanaz a 16 éves leány énekel egy
gúnyos párosítót. Benne csak a nevek cserélőd-
nek, de az énekes új alkotásnak tekinti. „A többi
fiú keszti ezt az éneket”:

„Acél Teréz kapuja, kapuja, kapuja...

Tamás Márton jár oda, jár oda be rajta.”

– Régebbi veretű párosító név behe-
lyettesítésével a 69 éves „Burukáné” dala is, amit
az „Elveszett a tojó lúdám” folytatásaként
énekel a gyűjtéskor, „Kicsi murek, petrezse-
lyem” kezdettel.

A jelen anyag egyszeri gyűjtőit ered-
ménye, visszatérni, a hiányosságokat valamennyi-
nyire pótolni és a feldolgozást akkor elvégezni
nem állt módomban. Hogy az ötvenes években
annyira élő kászoni hagyomány sorsa e század
végére mi lett, annak megállapítása más gyűjtők-
re váró feladat.

Köszönettel tartozom Dr. SZENIK Ilo-
nának, akinek a gyűjtés nagy részét bemutathat-
tam és akitől értékes segítséget kaptam a dala-
mok osztályozásában.

Külön köszönet illeti dr. TÚDÓS S. Kinga művészettörténészt, aki gyűjtésem közlését javasolta és támogatta.

Bukarest, 1998. július.

Adattár

1. Gyermejkjátékok

1.1. Játszó csoportok, játékkörülmények, játékleírások

(dallam nélküli anyag)³

1.1.1.

Kászoniimpér 1952. aug.

7–10 éves kislányok közlése

Játszó csoport:

MIHÁLY Teréz 9 éves, 83 házszám, III. osztályba megy

BALÁZS Erzsi 9 éves, 206-os házszám, III. osztályba megy

FÜLÖP Teréz 7-et töltött, 170-es házszám, II. osztályba megy

ISVÁNY Ida 7-et töltött, II. osztályba megy

MIHÁLY Francis 7 lesz, 83-as házszám, I. osztályba megy

ANDRÁS Julis 10 éves, 87-es házszám, IV. osztályba megy

BALÁZS Mária 10 éves, 206-os házszám, IV. osztályba megy

Ez a hét kislány szokott együtt játszani az impéri tejszarnok előtt vagy Fenyőfalján az impéri kápolnánál a dombon (ott télbe bakóznak: szánkáznak), FÜLÖP Teriéknél az udvaron vagy közülük akármelyik leánykánál az udvaron. Játsszanak vasárnap és hétköznap is, mikor nem mennek takarni. Játsszanak délkor és délután, estefelé. Reggel nemigen engedik őket, mert mit nem tudnak elvégezni a szüleik, ők csinálják.

Vasárnap a kúriánál (volt BALÁZSI-ház, Impéren, most iskola) a futbalpályán fiúkkal játszanak: ötödikesekkel. *Hatodikosok már nem állnak bé, hat évesnél kisebbet nem vesznek bé. A fiúk akkorák mint a lányok* (korban). Minden vasárnap játszanak a fiúkkal, ha azok el nem mennek takarni.

Mikor letelik az iskola, akkor játszanak többet, vakációban. Iskolaidőben csak szünetben.

Óvodáskorba kerülnek össze. A felsoroltak közel laknak egymáshoz, de vannak máshol is barátnőik. FÜLÖP Teriéknél pl. Feltízen, azzal labdázik és megy feredni.

Főzünk, vízvel kevergessük, süteményeket csinálunk, sárból, előncsük, esent csináljuk.

Vasárnap a kúrián futballt hoznak fel. Katonázunk labdával: Felállunk két sorba, 10 méterre egymástól. Van egy középvonal s oda beáll egy, kettő vagy három. Célozgatnak a labdával a szomszéd sorok, egymásnak dobják. Ha eltalálták a középsőket, amelyek eltalálja az beáll (középre). Aki középen van, fut, amíg leütik. Amelyiket nem tudják hamar leütni, azt tartják ügyesnek. Addig jáccanak vasárnap este, amíg a nap lemenyen.

Karácsonykor az egyik kislány csepszet kapott a babának s rokolyácskát. Van két rongyocskája: régi keresztiszemes, azzal díszít.

1.1.2.

Kászonalitíz

7–12 éves kislányok közlése

Játszó csoport:

KOVÁCS Magda 8 éves, Altíz, 181 sz. II. o.-ba jön

BARA Anna 10 éves, Altíz, (szomsz.) III. o.-ba jön

BARA Mária 11 éves, Altíz, (szomsz.) V. o.-ba jön

OKOS Margit 12 éves, Altíz, (szomsz.) VI. o.-ba jön

(TURU Rózsika 5 éves, Altíz, (szomsz.))

BIRÓ Mancsi 7 éves, Altíz, (szomsz.) II. o.-ba jön

FÜLÖP Erzsike 8 éves, Altíz, (Csáburd ucca) II. o.-ba jön

Valamelyiknek az udvarán játszanak vagy a piacon az iskolánál. Játsszák: Érik a meggyfa, Tüzet viszek, Dombon törik a diót, Künn a bárán.

Azért játsszuk ezeket, mert a többi mind rosszabb, kicsi a szünet, hamar bé kell mennünk. Eccer jáccottuk. Buj, buj, zöd ág, akkor is félbe kellett hagyjuk mert be kellett mennünk.

Nyáron babával jáccunk. KOVÁCS Magda tanul varmi.

Murkot megfőztük egyszer és megettük. Most nem jáccok (aug. 7.) met megyek a mezőre takarni. Azt is jáccottuk: tornászni, ahogy a nagyobb osztályosok tornásznak.

Játsszunk, mikor kisüt a nap reggeli után, ebéd után is. Vasárnap egész estig.

1.1.3.

Kászónújfalú

SZTOJKA Karolina (10 é.) közlése

Házaknál játszanak s az uccán. Fiúkkal is, óvodásokkal is játszanak. Játékok:

Érik a meggyfa, Dombon törik a diót, Nyuszi ül a fűbe, Cin cin cini (Ördög-angyal), Kiteccezünk, Ceka pecezünk (:hátulsó pár előre), Búj, búj, zöd ág, Kerek ez a zsemlye – zínpadon, Tüzet viszek, ne lássá-

tok, Elvesztettem zsebkendőmet – Párnás tánc (4 sorosan éneklő és csak a 4. sorban megy le az alaphangra), Tornászunk, Dobjuk hátra a labdát (egy dobja, hátul csomón állnak, kifogják. Aki kifogta, az megy előre)

Csen csen gyűrű (iskolából)

Aki dugja a gyűrűt, mondja:
Csen csen gyűrű, arany gyűrű,
Kinél van az arany gyűrű?
Itt csörög, itt börög, itt áll el.

A másik közbe kimenyen, hogy húnyjon. Bé jó, keresi, de nem kapja meg. Akkor esméig vissza menyen, szemet huny. „Jöhet a cica!” aszongyuk. Jó vissza. Ha harmadszorra nem találta meg, férhez aggyák. Ebbe ja fiú és leánka jáccódik. Kettő elmenyen, mongyák a leánkák: fehér, zöld, sárga s piros. Jönnek vissza, a gyermek s a leánka. Kérdik tőlük: Melyik teccik? a piros-e, a zöld-e, a sárga vagy a fehér? Amelyiket kimongya (pl. sárga), kérdik: „Micsinálsz vele?” „Felakasztom”. Kiderül, hogy az anyja. Esmég kérdezik a mások: „A fehér teccik-e?” Aszongyák, „Igen.” Akkor kérdezik, hogy ki az? – BARTA Annus. Esmég kérdezik a zödre, ki az? – BARTA Erzsébet. A pirosnát is kérdezik: „Ki az?” Mondja, hogy PÉTER Rozális. Több nincs. Amelyikre azt mondja, hogy „Szeretem”, ahhoz adják férhez.

1.1.4.

Csikszentgyörgy 1952
7–12 éves iskolások közlése

Cekuláre Cekapec

(Másutt: hátulsó pár előre fuss)

Aki elől áll, a macska. Ha nem fogja meg a futókat, egy éves. Kihirdessük: Egy éves a cica. Ha nem fogja meg a következőket, kihirdessük: Két éves a cica. Mikor három éves lett, három facskát szedünk, fiúneveket adunk neki. Kell válaszson egyet. Elvette ezt (:egyiket), ezt diktálnuk TOMPOS Lajinak, akkor evel kihirdettük: Ezt a fiút választottad.

A felállítás a szokásos. Egy oszlop, párokból, előttük, nekik háttal a „macska”. A hátsó pár szalad és össze kell találkoznok, mielőtt a macska elérné őket. Aki pár nélkül marad, lesz a macska.

1.1.5.

Kászonalitíz
BECE Ágnes (40 éves), ANDRÁS Anna (18 éves)

Csiporkázás

10 év körüli gyermekek csiporkáznak. Minden nagyobb tart egy kicsit maga előtt, csipornak, amelyik lekuporodik. Egy szalad körül, a vásárló, aki akarja megvenni a csuprot. Ráteszi a gyermek fejire a kezét.

Kérdi: Hogy aggya csiprát?

Válasz: Egy tetüett, egy botháétt
S nagyapám szakálláétt.

Akkor szaladnak kétfelé, amék hamarabb odeér. a marad ott, a másik lesz a vásárló.

1.1.6.

Kászoniimpér
SOMODI Mária 12 éves

Ipi-apacs (Számolás)

Mikor akarnak ipi-apacsolni, a hunyót számolással választják meg. Egy számol s mutassa a kezivel szerre:

Én, te, ő, Mi, ti, ő,

Nagykászonba nagyobb számár

Nincs mint ő.

Addig mondja, amíg csak egy marad fenn, az lesz a hunyó. Számol 20-ig (30-ig) s addig el kell bujniok. Mondja, bújjon: Ipi-apacs, ki el nem bújt, bújjon el. Menyen, keresi, s amelyiket meglássa, kiüti. Ha nem látja meg, kiüti őt s mondják: Ipi-apacs s a nevét.

1.1.7.

Kászoniimpér
SOMODI Mária 12 éves

Körbeforgó

Körbeálltak s mentek körbe. Egy a közepibe áll. Mondják:

Araráncom cernám,

Girizs garazsirnám,

Benne forog kurta legény (lejány)

Akit szerecc, kap' ki!

Egyet kikap és forognak a kör közepibe.

Ezt szerettem, ezt kedveltem,

Ez az én édessem,

Ha pénz volna, pendülne,

Rózsa volna, terülne.

Ég a gyertya, ha meggyujcsák,

Mikor a szép táncot járják.

Járjad, járjad jó leánkám.

Hogy dobogjon ez az ucca, ájj ki!

Az áll ki, amelyik elsőnek bedült, amelyik elkapta a másikat.

1.1.8.

Csikszentgyörgy 1952

7–12 éves iskolások

Ludazás

Egy gazdasszony, annak vannak a libák, s egy farkas, a híd alatt.

A gazdasszony mongya: Jertek haza libuskáim.

Libák: Nem merünk.

G.a.: Mér?

L.: Farkas ott a híd alatt.

G.a.: Micsinál?

L.: Mosdódik.

G.a.: Mivel törülközik?

L.: Kutya lompos farkával.

G.a.: Egy szem törökbuzáért haza jönnétek-e?

L.: Nem.

G.a.: Hát két szemétt?

L.: Nem.

G.a.: Hát hárométt?

L.: Haza, haza, gá, gá, gá! – és futnak a gazdasszony felé. A farkas fut utánuk. Egyet megfog, elviszi. Akkor kezdik megint, amíg mind elvitte. Ott a vége.

Régi játék.

1.1.9.

Csikszentgyörgy 1952

7–12 éves iskolások

Sánta zsidó

Van egy sánta zsidó, egy anya s egy rantás kevergető, vannak posztók (fiú vagy leánka és mongyák, hogy posztó). Elmegy az anya Szeredába, vagy ahova akar. Mongya a kevergetőnek, aki facskával keveri a rantást: „Elmegyek Szeredába. 10 posztó van, s ha va egy elvesz, megverlek.” Akkor elmegy Szeredába. Mikor az anya elment, a sánta zsidó jön és mongya a kevergetőnek: „Fuss hamar, mer anyád beléesett a kútba.” Fut a kevergető és mongya az anyának: „A sánta zsidó ezt mondta, hogy maga beléesett a kútba.” Látta (a kevergető), hogy viszi a posztót a sánta zsidó és mondta azt is az anyának. Az anya megfogta s megverte a kevergetőt, azért hogy a posztót elvitte a sánta zsidó. Ahány gyerek van, így sorra mind elhorgya a

sánta zsidó. A végén elbutattyák a sánta zsidót a posztók. Monda a kevergető (mikor az anya keresi): „Elment a hiuba szalonáétt.” Az anya elmeen keresni, visszajön: „Nincs ott. Elment 100 lépésre a vécére.” Az anya keresi, visszajön: „Nincs ott.” Megin elküdi, mennyiszor akarják. Nem találja. A végén előugrik a sánta zsidó, kikirilnek, koikodácsolnak, kukuru! Megfogják őt és a kevergetőt s megverik. Vége.

(Iskolából tudják, 2–3 éve, a tanítónénitől)

1.1.10.

Kászonaltiz

BECE Ágnes édesanyja, kb. 70 éves

Sóska-szedés

Tavasszal, mikor bújik elő a sóska, 5–8 éves gyerekek mennek keresni. Közben mondogatják:

Gyerz elé, sóska,

Tejet adok, sóska.

1.1.11.

Kászoniimpér

SOMODI Mária 12 éves

Számolás

Lementem a pincébe

Vajat csipegetni,

Utánam jött édesanyám

Pofonveregetni.

Nád közé bújtam,

Nádsípot csinátam,

Az én sípom így szólott:

Gi gá gu,

Te vagy az a nagy szájú.

(Az adatközlő anyja nem ismeri ezt, azt hiszi, hogy magyar világban könyvben volt.)

1.1.12.

Kászonfeltíz

? Erzsi 75 éves

Altatja az unokáját (dallam nélkül):

Gyi el lovam Brassóba.

Mit hozzak én Gyurikának?

Csengőt bongót a nyakára,

Nyílkarikát a likára,

vesszőt ide a seggire.

1.1.13.

Kászoniimpér

BALÁZS PÁL Ignácné, LÁSZLÓ Anna
„Burukáné” 69 éves

Csali-mese

Égyszer^A vót, hol nem vót, hetedhét osrszágon túl, hol a tetüt s a bolhát rézpatkóba verték, hogy a sulyba s a fenébe ne botorkázzék, egy asszonynak vót három leánya. Lányikat hívták zsírnak s a másikat vajnak s a harmadikot csapnak (=gyújtóanyag, fenyőgallyak). A harmadikot ne felejtésétek! – mondja a mesélő a gyermekeknek. A zsírt a kemencéhez kütte az anyja, hogy nézze meg a tüzet. „Jaj édesanyám, hát én zsír vagyok, elolvadok.” Akkor kütte a vajjat, s az is azt mondta: „Édesanyám, én vaj vagyok, elolvadok”. Harmadik mi is lén? Aki hallgassa, mondja: „Csap!” Na csapp seggembe orrod!

(Az adatközlők elmondásában)

2. Szokások

2.1. Az élet ünnepei

(Szokásleírások)

2.1.1.

Elmondják: KARÁCSONY Mária 20 éves,
KARÁCSONY Mancsi 22 éves és édesanyjuk kb. 40 éves.

Kászonalitíz, 1952

Lakodalom

Jár a legény vizitába. Megegyeznek és megbeszélnek a családdal (a legény a leányos családdal), hogy mikor jelenkeznek. A legény addigra otthon már megbeszélte: egy szerda nap délután jelenkeznek két emberrel, két tanúval, egyik van a legény részről, másik a leány részről, jelenkeznek a községházán s a papnál, közszemlére kitevés végett. Hazajövet összegyűlnek a fiúnak a szülei, a tanak és a tanak feleségei a leányos házhoz. S akkor kénálkoznak tésztával, pálinkával, kürtüskaláccsal. Akkor következnek az irogatás, mit adnak a leának (perefernum levél). Azután van a vacsora. Beszélgetnek. Megbeszélnek a továbbiakat s elmennek haza.

Eltelik 21 nap. Nagy készülődés a leányos háznál. Varrás. Három egymásután való vasárnap kihirdetik a templomba, harmadik vasárnap gyónnak a fiatal pár.

Hétfőn reggel összegyűlnek 9 órakor s akkor tisztelgnek a legények a leányos házhoz: előbb ki-

nálkodnak, esznek, isznak s akkor elindulnak a legények a leányos házhoz „hítre felkérni”, 6 vagy 8-an és a vőfő, akit a legény választ közeli rokonokból. Addig a leányos háznál nagy várakozás van, hogy jöjjenek. Kávével kinájják a leányokat s tésztával. Ezalatt mondatnak a lányok a menyasszonynak. Egy barátnéja feltrja, ki mit ad: pénzt, lámpát, lábost, tányérokat, amire szüksége van. Akkor jönnek a legények „hítre felkérni”.

Jő az egész násznép mostmár. Kikérik a menyasszonynak a kezit s azt pedig csak pénzért adják ki. Viccelnek. Nem akarják kiadni a leányt, nem elég a pénz. Bé akarják csapni a leányt, rossz régi pénz adnak, lyukas gombbal akarnak kísérletezni, hogy annál többet nem ér. Mondják a legénynek: Ebbe az uccába jártunk s még huszat kértünk s mind a 20 ígéretet azér a pénzér. Mondják a lányok: Akkor mennyetek s vigyétek aszkat s hagyjátok ezt itt. Nagykésőre mégis megaták a pénzt. Azt mondják meleg kezét kérnek. a menyasszony kezit, csak neki ágygák oda a pénzt. Nyújtogatják a többiek a keziket, de az nem kell. Akkor odagyák a menyasszonynak és kiveszik az asztaltól, ahol ült közbul, lányok közt s a vőfő megtácoltassa egy párba. Megkinájják az egész vendégeket pálinkával, tésztával, töött kaláccsal.

Közbe a menyasszony búcsúzik a szüleitől, megköszöni fáracsúgaikat, hogy felnevelték, leánybarátaiktól, szomszédaitól, versben. Megcsókozza őket. A vőlegény is (versbe) megköszöni (fejből is), hogy felnevelték neki s akkor indulnak esküdni.

Az első szekéren ül a menyasszony a nász naggal (:a fiú közeli rokona, kezes ember), a gazda, a vőfély és ha van koszorús leány, az is. A második szekéren ül a vőlegény a násznagyasszonnyal (a násznagy felesége). Másik szekerek: legények a muzsikásokkal, leányok külön, 10–12-en egy szekéren, párosok külön (férj, feleség) stb. Közben énekelnek: „Es az eső, de csepereg”. „Jaj de széles, jaj je hosszú az az út”, „Barna legény megy az úton lefelé”. A szekéren ezt kezdik s végzik, ismételik anélkül, hogy másra térnének. A szekérvel gyorsan mennek, míg elénekelik, eljutnak a templomig.

Előbb elmennek a községházáig, ott megesküsznek polgárilag s a fiatalok táncolnak a piactéren, amíg bent vannak az irodán a menyasszony s a vőlegény. Az egészet muzsika kíséri; a legények külön szekéren ülnek s a muzsikusok is azon vannak. Ha gyalog vannak, a muzsikás menyen legelől s a legények utána.

Innen mennek a paphoz, lakására. Ott is nagy térség van. Ott megint, amíg bevezetik az anyakönyvbe, addig kint táncolnak. Akkor elmennek ki a templomh, megesküsznek egyházilag s mennek haza.

Mikor hazaérkeznek a legényes házhoz, beköszön a menyasszony, az após s az anyósnak, versbe. Akkor táncolnak kettőt. Akkorra meg vannak ehülve, délután 3 óra fele ülnek asztalhoz (9-kor gyűltek össze reggel, 12 órakor vótak az egyházi esküűn). Mikor ülnek az asztalhoz, ez az ebéd. Van kínálkozás pálinkával. A gazda bémongya sok szerencsekévánattal. A legények külön ülnek s a leányok. A házaspárok közé beültetik a menyasszonyt s a vőlegényt. A vőlegény mellett ül a násznagya, a menyasszony mellett a násznagyaszony, a násznagyaszony mellett a keresztiszülők, azután az idegenyebb vendégek s a végén a rokonok. A más szobába a fiatalok, a mozsikások a két ajtó közt, hegedőlnék, mullattassák a népet. Meg van rendesen terítve az asztal: tiszta fehér abrosz, két tányérral, két pohárral (pálinkás és vizes) mindenkinek.

Jőnek az ételek: bornyú- vagy majorságpaprikás rizskása gárnéval, tyúkhúsleves bordáslaskával (laskatészából picike kockára vágják, sarokra feltürve orsó hegyen a bordán megsűritik), a leves tetejét beszórják, mintha eső bugyorka volna, „bugyorkával” (: két laskát eszefordítva egymásra, pohárral vagy gyűszűvel félhold alakot és egész kereket vágna, zsírba pirosra sűtik, tálaláskor a leves tetejére szórják). Utána adnak sóbafőttest tormával (majorság hús, ami a levesbe főtt), utána tészta: tavasszal ordástészta, piszkótészta, zsíros kifli lekvárral, stb. s fekete-káv, árpa s vegytőből. Ezelőtt vót szemeskáv. Kaláccsal esznek, nem kenyérral. Isznak többször, viccelődnek, énekelnek közben mindenfélét, nincs választott ének.

Mikor akarnak kikelni evés után (kikeléskor) bémondassák a menyasszonynak a csepszet, fejkendőt s egy pár cipőt. A konyháról a gazda béviszi az asztalhoz s megmongya a menyasszonynak, hogy a vőlegény megajándékozta ezzel a csepszel, hogy békességgel, jó egyetértésbe horgya holta napjáig. A menyasszony szomoruan megköszöni szépen. Egyebet nem mond, mer le van akkor hangolva.

Kikelnek az asztaltól s táncolnak, az egész, három vagy négy párt, (csárdást, valcert) s akkor mennek el, s bekontyolják a menyasszonyt: a szakácsnék s a keresztanyák s aki akar, asszonyok és lányok. Ha nincs hely a háznál, mennek a szomszédba. Kontyot fűsülnek neki (addig leeresztve van a haja) konty fűsüre, ami régen fából vót s négy fogacska vót, felteszik a csepszet (főkötő), réa a ruhát (fejkendő), levetkezik a menyasszonyi ruhából, veszen szőttést és lájbit, vagy csak fehér blúzt. (A csepszethez szőttés való. Menyasszonyi ruha: lerakott szoknya s blúz hozzá.)

Akkor hárman (férfi is lehet közte) ott a szobában leülnek egy padra, letakarják lepedővel az egésztest egybe. Akkor hiják a vőlegényt, hogy keresse meg a párját. Dugogassák a lepedő alól az ujjakat,

hogy kapja meg a vőlegény. Amelyiket megkapja, azzal egyet táncolnak a szobában. Az egészet, akik ott vannak, a menyasszony megkínálja mézespogácsával és mézes pálinkával: konytylével, hogy olyan édes legyen az életjük. Akkor kimennek a többi közé és táncolnak éjjel után 1 óra korig. Közben kínálkoznak pálinkával, kaláccsal.

Akkor ülnek a vacsorához a második asztalhoz. Elfoglalja az előbbi helyit mindenki. Esznek. Akkor mondatnak: az ajándékokat adják a fiatal pároknak. A gazda mongya: „Hajjon szót kegyelmed öröm-ember uram (: a vőlegény). Szól kegyelmedhez a jeléni keresztapja (: amelyik jelen, ott van), megajándékozta kegyelmedet egy fias jűhval.”

Akkor a násznagya a vőlegény helyett megköszöni: „Igen szépen megköszöni a vőlegény uram s igéri, hogy amiből tudja, vissza fogja szolgálni”: Ez asztán így ismétlődik végig vagy 50-szer, unalmasan, hosszasan.

Azután a menyasszony megajándékozta az apótot egy ingvel vagy egy ingre való vászonnal, az anyótot egy blúzra valóval; a násznagya egy ingre valót kapott, de most két zsebkendőt kap, a vőfő is két zsebkendőt, a szakácsnék egy-egy köténynek valóit.

A mondatás alatt nincs muzsika. A mondatásnak vége evvel.

A mozsikás kimenyen s mozsikaszóval hozzák, an:it a násznagyaszony ajándékozott az új párnak: 6 tőtőt kalácsot mákkal, 3 libát sülvé, vagy egy verő (4-6) hetes malacot, egy tortát (volt tészta), s tíz liter édes pálinkát (meg van cukrozva s rum eszenc van benne).

Akkor hozzák a töltelékes káposztát: a gazda, a vőfő s a szakácsnék négyen szokták hordani. A gazda régi rigmust mond: A disznó megsérült s belédöglött oda a káposztába – s ilyesmiket magyarul. Esznek, jön a sült, disznó s majorság: liba, pulyka, melléje ugorka, saláta; aszaltszilva, s körte főve édesen. Aztán a torta. Közben isznak, a násznagypár vagdalja a kalácsot, mindenki egy szeletet kap.

Mikor akarnak kikelni, akkor a szakácsné bekötözve, harangcsengettyű a nyakára s a derekára kötve, nagy szalmakalap a fejibe s a gazdának a csepszet visszafele felkötve a fejibe, ketten jönnek, kéregetnek pénzt. Fakanál van a szakácsné kezibe. Közbe a muzsikával s az egész vendégek énekelik: „Káposztavágáskor elmúlt esztendeje, Hogy a szakácsnének légett a keze” stb. Mindenki ad, me ha nem, ütik a fakalánval. S a végén egyet táncolnak, hogy nem égtek el. Kikelnek az asztaltól, s táncolnak reggelig. Ki mikor akar, elszeded haza.

Reggel menyen a menyasszony a násznagyaszonnyal avatni a templomba. Belészentelik a csepszet a fejibe, hazamennek s végzi az otthoni teendőit.

2.1.2

Kászonújfalu
Lakodalom
1952. aug. 9-én

*Látjátok jó uraim,
Az asztal meg van terítve,
Kés, kalán, villával föl van ékeztve.
Mos jönnek az étek is mingyán sorjába,
Hogy ez a sok vendég ne várjon hiába.
Az első tál étel lesz bagolynyerítés,
A második: üres kocsi zörgés,
A harmadik: vénasszony nyöszörgés.
Egy düglött bolha föl leszen pácolva
És egy háromszáz esztendő's kereknek az agya.
Most többet nem papolok,
Megyek a konyhára,
Mer a szakácsné felönt a kontyára.
Itt hozom a levest, tessék mindenki hozzálátni.*

...
*Itt hoztuk a pörköltet,
Nagyon kitünő, betünő
És az asztalról eltiünő („székely fufang”)*

...
Itt hoztuk a jó finom tésztát

...
*Adakozzunk a fiatal párnak:
A menyasszony keresztanyja ajándékoz nekik
egy párnát: A közepe szakagyon, A két sarka épen ma-
ragyon.*

*Ha Isten élteti, visszazolgnának többet.
Szépen megköszönik.*

Kapnak még:

Bárányt

Pénzt

Tányérokat

2 kisszékét

Fonógépet

25–40 lejeget (sógortól stb.)

Vánkoshéjat (: bánathéj)

Inget

Egy csomagot (kibontják: sündiszó! – sikit a
menyasszony)

Boratlan készlet

Üvegtál és tányér

20 lej legényektől

Egy lábos

Palacsintasütő: asszonyverő

Pálinkakészlet (6 db.)

Mindegyikre a válasz: Megköszönik az új
párok, ha Isten élteti, vissza fogják szolgálni.

(Ajándékozás közben egy fekete figura csen-
gővel és egy nagy babával a nyakán fel-alá jár.)

...
A szakácsné ajándékozzák:

Kendővel.

Az anyósnak, TIMA Lajosnének kartont.

...
A menyasszony az apósnek: gagyának valót
(szemfödőnek való), sógornőinek: anyagokat.

Menü volt: káposztaleves, laska, pörkölt, tész-
ták (ordás stb.)

A menyasszony és a vőlegény családjá: 9-9
tag – főleg belőlük állt a vendégsereg.

2.1.3

Magyardormán 1952

Elmondja: BENKŐ Anna 42 éves, analfabéta⁵

Lakodalom

*Épp olyan a magyaroKNál, mind a romá-
noknál, csak ott kettő-három eszik egy cseréptányér-
ből, nálunk több az étel. A vőlegény állja ki az összes
lakodalmat. Meghívják a népet. Mire megvacsorálnak,
bemondassák a poharakot és az ajándékot. Ki nem vitt
ajándékot, pénzt mondat. Kereken menyen egy a borval
és egy szedi az ajándékot.*

2.1.4.

Kászonimpér, Doboly 1952

Elmondja: LANG VÁNCSA Éva 79 éves,
görögkeleti vallású

Keresztelő

*Régen egy komaasszony keresztelt, most 5–6
és mozsika van, van 5–6 keresztapja egy gyereknek. Én
egyedül kereszteltem, oda nem kellett sem férfit vinni,
sem semmit. (A férfit akkor vittem, mikor vittem a
radinát.)*

*Megszületik a gyermek. Felhívják, aki ajánl-
kozott, hogy kereszteli, aki elkérte, mikor látta, hogy
állapotos az asszony. Odaggyák. A bábaasszony
értesíti: ekkor s ekkor gyere oda s akkor keresztelnek.
Elmentem a házhoz, a gyermeket felvettem – nem jött
velem se apja, se anyja, senki –, elvittem a paphoz,
megkeresztelte. Hazavittem s mondtam: „Pogánt vit-
tem s keresztént hoztam.” Hazajöttem s mikor a radinát
akartam vinni, elvittem: három fazak ételt – ecetes
levest – szilvát, kalácsot, egy liter pálinkát, egy tányér-
val süteményt, akármient, ha ordinaré, ha nem. A ház-
ba es készítettek, mincsak úgy. Leülnek asztalhoz, esz-*

nek, isznak, szerencsét kívánnak, énekelnek világi éneket, táncolnak, muzsikálnak.

2.1.5.

Magyardormán 1952

Elmondja: BENKŐ Anna 42 éves, analfabéta

Keresztelő

Egyszerű. A keresztanya hazahozza a keresztelt gyereket. Készítnek ki asztalt. Köszöntő. Ha jut, ideget is híznak. Tánc nincs.

2.1.6.

Kászonimpér. Doboly.

Elmondja: LANG VÁNCSA Éva 79 éves, görögkeleti vallású

Halottas háznál

Miko meghal valaki, gyászbahúzzák az ajtókat (fekete bársonból), – szállót tesznek a halottra míg elnyúccsák, míg koporsóba teszik. Ma meghótt délkor, hónap má koporsóba teszik, addig elnyútván van a rovatlon. Ki keresztelt, keresztbe teszik a két kezét, ki nem keresztelt, kétfelől elnyúccsák a kezét.

A halottra atak fér inget, rokolyát, ha csepszesen járt, csepszet tettek s ruhát a fejire. (Meghatta, hogy a rokolyából egyet húzzanak rea.) Rendes szóttest is attak fiatalnak, másnak fehér inget, fehér rokolyát, fehér ruhát a fejire. Mária gyássza a fehér. Férfiura adnak egy gagyát, egy inget, sapkát a fejire, strimflüt vászonból a lábára. Szemfedél hóti (halotti).

Régen vót virrasztás. Halottét (: ért) szánják az imádságot a halottas háznál. Végvacsorát csinájnak, másnap temetik. Mikor etemették, etorójják. Adnak ételt, toron mindcsak olyant ettek, mint a végvacsorán: pilafot majorságból, levest, kenyeret, pálinkát, faszulyka levest, tokánt. (Egy asszony monta: „Sehant sem szeretem úgy a faszulyka levest, mint a toron.”)

A házinak nem szabad, hogy dógozzék a készítésbe, idegenek készítenek. Szokásba van. A háziak nem foglalkoznak, mer sok undorodik, hogy a halotthoz hezzanyult.

Koporsóra koszorut csinál a fiatalság s a rokonság.

Toron fonattas peracet sütnék, mindenkinek egyet. Mikor a halottat kiviszik a gödörhöz komaaszonyok (négy viszi) a gyerekeknek adnak peracet keresztül a gödörön.

Aki akar, szolgálat misét a keresztfába. Ki él-tibe adna, a vóna jó. Az érte esik, amit a szegényeknek osztogat. A gödörös viszi a keresztet, arra kötnek egy

dörgölőt. (Mostani helyzetbe elmaratt, nekem meg vannak azok is szöve.) A komaaszonyok (négy viszi) a takaróruhát elosztják, ami rá van vetve a koporsóra. Négy gyertyára is négy takaróruhát attak, azt a rokonok viszik: fehér gyapot, fekete fejtövel. (Én szövő-fonó asszony vagyok, adom pománába.) Aki hívő (baptista) az elhagyta. Valakinek van úgy is, hogy fekete széjű gyöcszsebkendőket osznak. Ha aggyák, Istennébe aggyák.

Hat hét múlva miseszolgálatot csinál a pap. A halotthoz a hezzatartozói megint esszegyülnek, rokonokat megpománázzák. Pomana lepényeket sütnék (ke-rek lepény, mind ezelőtt a pékek süttek egyet).

Sírtak:

1. mehent meghót, moment (: akkor rögtön)
2. a végvacsorakor, a vacsorán, mikor köszönték a népnek a gyülekezetet
3. mikor elkészítették a halottat a gödör széjre, reabuttak, sírtak.

Mindenkinek kerül, ki sirassa.

2.1.7.

Kézdizsentlélek 1952

Halott-siratásról

Siratás van: papi szertartáskor és gödör széjin. Virrasztás csak a cigányoknál szokás. Mondják: „Jaj, drága Albert, meghalál. Jó kenyérrrel tartottál eddig, jó fával. Albert, Albert, ilyen ember nem vót több a faluba.” – Úgy se hajja meg, minek mongya, hogy azután kacagják. Legjobb, aki nem mond semmit, azért ő busulhassa. Én nem tudtam megsiratni. A három ház teli vót, az udvar teli vót emberrel, egy könnyem sem esett ki, pedig senki a szüleit nem szerette jobban.

Nyújtópadra teszik a derekajját, három párnát, rá a koporsót.

Temetés után tort csinál, akinek módja van. Ott esznek, imádkoznak a jóemberei. Idegeny nincsen. Van kásaleves majorságból, paprikás, sült, kalács, pálinka. Jól eszik mindenki. Annak csinálnak, aki meghaggya, hogy csinájjanak.

2.1.8.

Magyardormán 1952

Elmondja: BENKŐ Anna 42 éves, analfabéta
Tor

Nálunk, mikor kész a zsótározás (két este szokott jönni a kántor), a halott még a házban van, akkor kenyeret s pálinkát vagy bort osztanak. A románok a temetőben peracet, gyertyát osztanak. Kicsinek, gyermeknek szoktak, csak mikor eltemették, a temetőbe osztogatnak kenyeret, pálinkát, egy-egy szál gyertyát, nálunk.

Jegyzet

1. BARTÓK Béla, KODÁLY Zoltán. Erdélyi magyarság. Népdalok. (150. nd.) 1923; KODÁLY Zoltán. Iskolai énekgyűjtemény I-II. 1943-44.
2. Ifj. KÓS Károly, SZENTIMREI Judit, NAGY Jenő. Kászoni Székely Népművészet, Kritérium, 1972, 7. o.
3. Ld. még az „Énekes játékok”-nál a leírásokat. (A következő évkönyvben közlésre kerülő anyag. Szerk. megj.)
4. A gyűjtői anyagban elég hiányos a zárt e jelölése (ë). A gyűjtés megismerhetetlenségére gondolva, indokoltnak látszik a feltüntetése ott, ahol megtörtént, akkor is, ha ez a közlés módszertani egységét megbontja.
5. Az adatközlő gyerekkorától románul tanul. 8 éves kora óta szolgál. Egy testvére volt Galacon, ott volt cseléd, iskolába nem jártak. Nem tud írni-olvasni. Akart tanulni most, de „nem tudta eszbe tartani”.

Culegere de folclor din Cașin din 1952 I.

(Despre publicare)

Materialul folcloristic din lucrare este rezultatul culegerii din 1952. Începând cu acest anuar, publicăm, în mai multe părți, texte și 192 de melodii (jocuri și obiceiuri cântate, cântece populare independente, de stil vechi și stil nou, balade, melodii de dans etc.). Materialul cules se completează cu date privind rolul muzicii în viața oamenilor de diferite vârste și a comunităților sătești, în special din cinci comune din Cașin. Lucrarea se va termina cu indice tematice. Din motive tehnice, începem nu cu melodiile, ci cu descrierea unor obiceiuri și jocuri de copii.

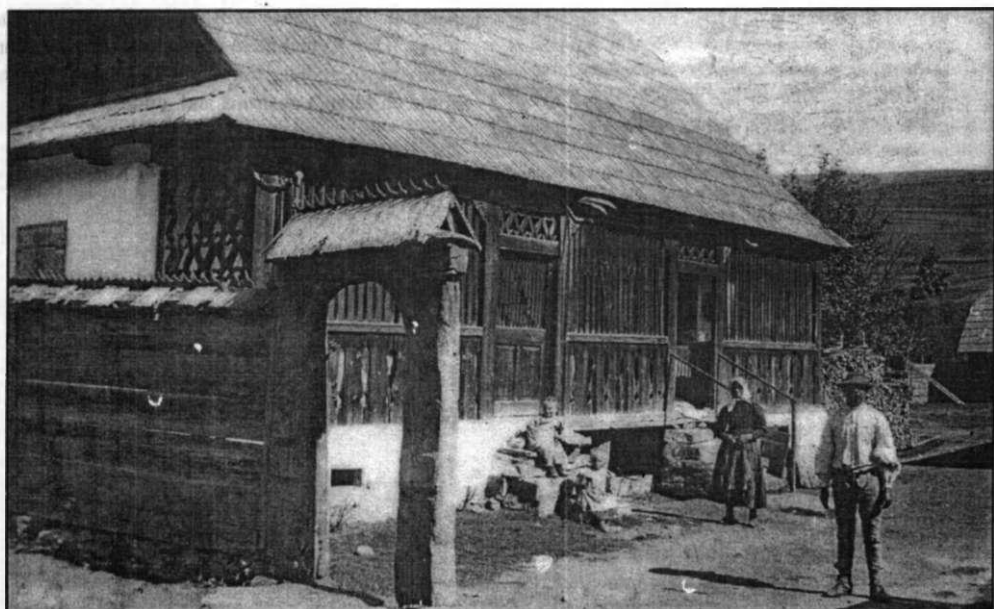
A Folklore Collection from Kászon (Cașin Basin, Harghita and Covasna Counties), Dated 1952 I.

(About the publication)

The folkloristic material in the paper is the result of the collections dating from 1952. Starting with this yearbook, we intend to publish in several parts, texts and 192 melodies (played games and customs, independent folk songs in new and old style, ballads, dancing melodies etc.). The collected material will be completed with data on the role of music in the lives of the people of different ages and of the village community, especially in five villages from

Kászon. The paper will end with a thematic index. Due to technical reasons, we do not start with the melodies, but with the description of some children's customs and games.

1. ábra „MEZEI Péter háza (legutolsó ház Kászonimpér felé). A ház tornáca teljesen belécezte, a kapu perzsáfv szerint van kivágva. Kétszázon felül van ilyen ház a négy faluban.” ROEDIGER Lajos felvétele. Kászonjakabfalva. 1910. szeptember (SzNM, Néprajzi Részleg, 54/1911)

